

CONFERENCE REPORTS / SPRAWOZDANIA Z KONFERENCJI

Sprawozdanie z X Polskiego Zjazdu Filozoficznego (Poznań 2015)

W dniach 15–19 września 2015 roku w Poznaniu odbył się X Polski Zjazd Filozoficzny. Warto przy tej okazji wspomnieć, że I Polski Zjazd Filozoficzny odbył się w 1923 roku we Lwowie. Przed II wojną światową odbyły się ponadto jeszcze dwa Zjazdy — w Warszawie w roku 1927 oraz w Krakowie w roku 1936. Natomiast Zjazdy powojenne odbywały się w kolejności: IV Zjazd w 1977 roku w Lublinie, V Zjazd w 1987 w Krakowie, VI Zjazd w 1995 roku w Toruniu, VII Zjazd w 2004 roku w Szczecinie, VIII Zjazd w 2008 roku w Warszawie oraz IX Zjazd w 2012 roku w Wiśle. Poznański Zjazd, którego głównym organizatorem był Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu przy współudziale Polskiego Towarzystwa Filozoficznego oraz Komitetu Nauk Filozoficznych Polskiej Akademii Nauk (PAN), był tym samym Zjazdem jubileuszowym, a patronat honorowy nad tym wydarzeniem objął Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda.

Pierwszego dnia obrad (tj. 15 września 2015) o godzinie 15:00 w auli Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (UAM) odbyła się uroczysta inauguracja Zjazdu. W trakcie jej trwania do uczestników zwrócili się między innymi Przewodniczący Komitetu Programowego Zjazdu prof. dr hab. Krzysztof Brzechczyn, Jego Magnificencja Rektor UAM prof. dr hab. Bronisław Marciniak, Przewodniczący Komitetu Nauk Filozoficznych PAN prof. dr hab. Piotr Gutowski oraz Dyrektor Instytutu Filozofii UAM prof. dr hab. Roman Kubicki. Słowo powitania dla uczestników przesłali również Prezydent RP dr Andrzej Duda oraz Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego prof. dr hab. Lena Kolarska-Bobińska.

Jubileuszowy charakter X Zjazdu podkreśliło również ustanowienie i wręczenie medali *Optime Meritis de Philosophia* (Najbardziej Zasłużonym dla Filozofii), którym uhonorowano dwunastu wybranych przez Komitet Programowy Zjazdu „nestorów” polskiej filozofii. Odznaczeni zostali: prof. dr hab. Julian Domański, prof. dr hab. Maria Gołaszewska, prof. dr hab. Witold Marciszewski,

prof. dr hab. Jerzy Pelc, prof. dr hab. Andrzej Póltawski, prof. dr hab. Henryk Skolimowski, prof. dr hab. Antoni B. Stępień, prof. dr hab. Władysław Stróżewski, prof. dr hab. Jan Such, prof. dr hab. Andrzej Walicki, prof. dr hab. Ryszard Wójcicki, prof. dr hab. Zofia Zdybicka.

Po zakończeniu części powitalnej głos zabrał prof. dr hab. Jan Woleński, który wygłosił wykład inauguracyjny pt. *Naturalizm: blaski i cienie*. W wykładzie tym autor przedstawił konfrontację pomiędzy naturalizmem a antynaturalizmem jako spór o charakterze globalnym. Toczone nie tylko w obrębie ontologii, ale również filozofii umysłu, etyki czy filozofii prawa. Sam profesor Woleński opowiedział się w tym sporze po stronie umiarkowanego naturalizmu, który — w jego przekonaniu — w zdecydowanie mniejszym stopniu niż naturalizmy radykalne, narażony jest na zarzuty ze strony oponentów odwołujących się do argumentacji transcendentnej (całość wykładu inauguracyjnego dostępna jest w *Księdze streszczeń* wydanej przez Wydawnictwo Naukowe Instytutu Filozofii UAM pod redakcją Lidii Godek, Macieja Musiała i Marka Woszczka). Uroczystość otwarcia Zjazdu zakończył koncert Poznańskiego Chóru Chłopięcego pod dyrekcją Jacka Sykulskiego oraz kolacja, w trakcie której uczestnicy mieli okazję skosztować jubileuszowego tortu przygotowanego specjalnie dla uświetnienia X edycji Zjazdu. Właściwa część obrad rozpoczęła się dnia następnego, tj. we wtorek 16 września 2015 roku, w budynku Collegium Iuridicum Novum.

Jeżeli przyjmiemy, że oferta programowa poszczególnych Zjazdów stanowi świadectwo stanu, w jakim znajdowała się filozofia polska w poszczególnych latach, to należałoby uznać rok 2015 za wyjątkowo bogaty. Uczestnicy obrad mieli bowiem do wyboru szesnaście wykładów głównych, siedemnaście sympozjów specjalnych, dwadzieścia jeden paneli dyskusyjnych oraz dwadzieścia siedem sekcji tematycznych. A ponieważ nie sposób wymienić i omówić na stronach tego krótkiego podsumowania wszystkich ważnych punktów programu, zmuszeni jesteśmy ograniczyć się do wskazania na zaledwie kilka wybranych wystąpień, w których zogniskowane zostały — naszym zdaniem — problemy istotne nie tylko dla polskiej, ale i światowej refleksji filozoficznej. I tak, profesor Agnieszka Kijewska (Katolicki Uniwersytet Lubelski) w wykładzie głównym pt. *Funkcje i znaczenie Cogito w filozofii starożytnej i średniowiecznej* ukazała historyczne ugruntowanie problematyki obecnej jako centralny punkt myśli Kartezjusza i jego kontynuatorów. Profesor Adam Grobler (Uniwersytet Opolski) w wykładzie *Dwa pojęcia wiedzy: w stronę uzgodnienia* przedstawił pewną propozycję ujmowania wiedzy, która wychodzi od ujęcia wyznaczonego przez analizę problemu Gettier'a, ale istotnie wykracza poza taką perspektywę. Profesor Andrzej Szachaj (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) w wykładzie *Neoliberalizm a kryzys* przedstawił krytyczną analizę konsekwencji, jakie pociąga za sobą klasyczny liberalizm — sam opowiedział się za jego złagodzoną wersją w ujęciu Johna Rawlsa. Profesor Włodzimierz Galewicz (Uniwersytet

Jagielloński) w wystąpieniu *Dobro dla kogoś i dobro dla świata* dokonał konfrontacji dwóch ujęć dobra, gdzie w pierwszym z nich dobru przypisuje się wartość relacyjną, w drugim neutralną (stanowisko między George'a Edwarda Moore'a). Profesor Jacek Pańniczek (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie) w wykładzie *Predykacja jako fundamentalna kategoria ontologiczna* potraktował predykacje jako relacje pomiędzy podstawowymi kategoriami ontologicznymi: kategorią przedmiotów oraz kategorią własności; wskazał przy tym na rozmaite pojęcia predykacji. Profesor Tadeusz Szubka (Uniwersytet Szczeciński) w wystąpieniu *Perspektywy filozofii analitycznej. Między esencjalizmem a ekspresywizmem* dokonał bilansu ponad stuletniej historii ruchu analitycznego; podkreślił dość zaskakujący powrót — w ramach tego nurtu — problematyki ściśle metafizycznej. Rozważył też charakterystykę esencjalizmu w wydaniu analitycznym w ujęciu Kita Fine'a, któremu przeciwstawił Strawsonowską wersję ekspresjonistycznej deflacji metafizyki, odwołując się do koncepcji badania schematu pojęciowego.

Warto również odnotować, iż w programie Zjazdu znalazło się miejsce dla wielu ciekawych sympozjów oraz paneli dyskusyjnych, w których poruszane były problemy występujące na pograniczu filozofii, nowych gałęzi nauki oraz zastosowań praktycznych; między innymi dwuczęściowe sympozjum „Filozofia medycyny i różnorodność jej tradycji”, „Reprezentacja wiedzy w organizacji. Filozoficzne podstawy i inspiracje w zarządzaniu wiedzą”, „Wyzwania współczesnej nauki i techniki dla naukowców”, „Pragmatyzm a dylematy współczesnego świata”, „Wyobrażenia, narracja, interpretacja. Horyzonty hermeneutyczne” czy wreszcie ponownie znajdujący się w centrum zainteresowania problem podmiotu, będący przedmiotem obrad podczas sympozjum „Podmiot a świadomość”. Spośród paneli dyskusyjnych szczególną aktualnością i popularnością odznaczyły się między innymi: „Doradztwo filozoficzne i coaching”, „Współczesne wyzwania dla naukowców w świetle polityki naukowej, jak i refleksji filozoficznej”, „O odpowiedzialnym biznesie i etyce”, „Filozofia a kognitywistyka — konflikt czy symbioza?”, „Granice natury — granice nauki”, „Czy komunikacja jest obecnie pierwszą filozofią?” czy wreszcie „Etosy filozofii. Tradycje i współczesność”.

Trzon poszczególnych dni Zjazdu zajmowały jednak obrady dwudziestu siedmiu sekcji tematycznych. Tematyka poszczególnych sekcji była tak zróżnicowana, jak zróżnicowana jest obecnie filozofia. Stąd oprócz zagadnień klasycznych obradowano również nad kwestiami, których znaczenie uwidoczniło się dopiero na przestrzeni ostatnich kilku (czy kilkunastu) lat. Tym samym obok sekcji „Metafizyka i ontologia”, „Epistemologia”, „Filozofia człowieka” czy „Filozofia kultury” znalazły się sekcje takie jak „Filozofia umysłu i kognitywistyka”, „Filozofia techniki” czy „Filozofia feministyczna i *gender studies*”.

Organizatorzy Zjazdu zapewnili uczestnikom ponadto możliwość uczestniczenia w szeregu imprez towarzyszących, które miały miejsce wieczorami

i obejmowały szerokie spektrum atrakcji, jak na przykład spektakle teatralne, zwiedzanie Poznania czy wizyta w dworze Augusta Cieszkowskiego w Wierznie. Szczególne miejsce wśród imprez towarzyszących zajęły ponadto projekcje filmowe, w szczególności natomiast przedpremierowy pokaz filmu o szkole lwowsko-warszawskiej.

Najlepszym sposobem na podsumowanie bogactwa programu X Polskiego Zjazdu Filozoficznego wydaje się jednak wskazanie, iż (biorąc pod uwagę, że poszczególne sekcje obradowały codziennie w dwóch sesjach, doliczając do nich czas trwania porannych wykładów głównych oraz wieczornych paneli dyskusyjnych czy sympozjów specjalnych) każdy z uczestników Zjazdu mógł uczestniczyć każdego dnia w około dziesięciu godzinach obrad. Trwały one bowiem nieprzerwanie od godziny 9:00 do 20:00 (wliczając godziną przerwę na obiad), a niejednokrotnie przeciągały się do późnych godzin wieczornych.

Obrady X Polskiego Zjazdu Filozoficznego zakończył się w sobotę (19 września 2015) o godzinie 14:15. Według informacji podanych przez organizatorów wzięło w nich udział ponad tysiąc zarejestrowanych uczestników i wygłoszono około dziewięciuset sześćdziesięciu odczytów. Tym samym jubileuszowy X Polski Zjazd Filozoficzny w Poznaniu okazał się największym w dotychczasowej historii tej imprezy. Był również, według opinii większości uczestników, jednym z najlepiej zorganizowanych Zjazdów. Parkowe otoczenie głównego miejsca obrad, atmosfera, która towarzyszyła uczestnikom, oraz życzliwość organizatorów spowodowały, że czas spędzony w Poznaniu był nie tylko pożyteczny, ale również niezwykle przyjemny. Pewien wgląd w tę atmosferę daje film podsumowujący X Zjazd, który można zobaczyć na stronie: <http://zjazdfilozoficzny.amu.edu.pl/> oraz na stronie Platformy Naukowej Interaktywnej Telewizji Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu: <http://uam.tv.pionier.net.pl/play?id=5438>.

Włodzimierz HEFLIK*
Maciej URBANEK**

---

* Doktor habilitowany filozofii, adiunkt w Instytucie Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. E-mail: wheflik@yahoo.co.uk.

** Magister filozofii, asystent w Instytucie Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. E-mail: urbanek.mac@gmail.com.